

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 15/1998 vp

Hallituksen esitys maaseutuelinkeinojen rahoituslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä toukokuuta 1998 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen maaseutuelinkeinojen rahoituslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 60/1998 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti valtiovarainvaliokunta on antanut asiasta lausunnon (VaVL 52/1998 vp), joka on tämän mietinnön liitteenä.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- yksikön johtaja Timo Tolvi, yksikön johtaja Carl-Gustav Mikander ja apulaisosastopäällikkö Pirkko Skutnabb, maa- ja metsätalousministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Seija Kivinen, valtiovarainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Liisa Lehtimäki, oikeusministeriö

- ohjelmanjohtaja Kaisa-Leena Lintilä, sisäasiainministeriö
- ylitarkastaja Sirpa Hautala ja ylitarkastaja Matti Hiltunen, kauppaja- ja teollisuusministeriö
- läänineläinlääkäri Juhani Koivumäki, Länsi-Suomen lääninhallitus
- kehittämisspäällikkö Pertti Valtari, Varsinais-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskus
- kehittämisspäällikkö Esko Koskenkorva, Pohjois-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus
- agronomi Juha Määttä, Kainuun työvoima- ja elinkeinokeskus
- yritystutkija Jorma Ojala, Satakunnan työvoima- ja elinkeinokeskus
- jaostopäällikkö Antti Huhtamäki, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
- lakimies Helena Ålgars, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund
- rahoituspäällikkö Esa Ala-Kantti, Osuuspankkikeskus
- apulaisjohtaja Jaakko Heinola, Merita Pankki Oyj
- eläinsuojeluvalvoja Anja Eerikäinen..

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että maaseutuelinkeinolaki ja maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annettu laki kumotaan ja niiden tilalle säädetään maaseutuelinkeinojen ra-

hoituslaki. Esitys sisältää sekä Euroopan unionin osarahoittamia tukia että kansallisia tukia koskevat säännökset maaseutuelinkeinojen rahoittamisesta ja maaseutuohjelmien toteuttami-

sesta, eri tukimuodoista ja tuen saamisen perusteista. Esityksessä ehdotetaan Euroopan unionin osarahoitusta ja kansallista tukea koskevien säännösten yhtenäistämistä sekä hallinnollisten menettelyjen yhdenmukaistamista ja yksinkertaistamista. Ehdotus sisältää myös päätöksentekoa, muutoksenhakua, täytäntöönpanoa ja valvontaa koskevat säännökset.

Ehdotettu laki vastaisi asiasisällöltään pääosin nykyisin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tuen saamisen edellytyksiä ehdotetaan kuitenkin eräiltä osin muutettaviksi ja tuen saajien piiriä koskevia rajoituksia poistettaviksi. Tuen saamisen edellytykset määriteltäisiin niin, että tuen saaminen ei riipu harjoitettavan yritystoiminnan muodosta. Nykyisin voimassa olevasta tuen myöntämisen edellytyksenä olleesta asumisvaatimuksesta ehdotetaan pääsääntöisesti luovuttavaksi.

Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi kansallista rahoitusta koskevista rajoituksista kaavoitetuilla alueilla siten, että tuen myöntäminen olisi aina mahdollista myös kaava-alueilla, mikäli kaavamääräykset sallivat tuettavan toiminnan. Nykyisistä maatilojen pirstoutumista koskevista säännöksistä ehdotetaan luovuttavaksi.

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn osalta ehdotetaan, että maksulykkäyksiä ja vapautuksia voitaisiin käyttää velkajärjestelytoimenpiteinä.

Aiemmin maaseutuelinkeinoissa olleeseen maan käyttöä ja hankintaa koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäviksi maatilatalouden kehittämisrahastosta annettuun lakiin.

Esitykseen sisältyy lisäksi ehdotukset 14 eri lain viittaussäännösten muuttamisesta.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Lakien voimaantulon ajankohdasta säädettäisiin erikseen asetuksella.

Euroopan yhteisöjen komissio antoi 18 päivänä maaliskuuta 1998 ehdotuksen neuvoston asetukseksi Euroopan ohjaus- ja tukirahastosta maaseudun kehittämiseen myönnettäväksi tuki. Maaseutuelinkeinojen rahoituslain säätäminen mahdollistaisi myös tämän asetuksen myöhemmän täytäntöönpanon. Sen edellyttämät muutokset rahoituslakiin on tarkoitus saattaa eduskunnan käsiteltäväksi sen jälkeen, kun niiden lopullinen sisältö on selvillä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Yleistä

Esityksen perusteluista ilmenee, että sen tarkoituksena on EU-osarahoitteisten ja kansallisten rahoitusjärjestelmien yhtenäistäminen kokoomalla niitä koskevat kansalliset säädökset samaan lakiin. Keskeinen tavoite on sellaisen lainsäädännöllisen kokonaisuuden luominen, joka omalta osaltaan tukee mahdollisimman hyvin maaseudun ja sen elinkeinotoimintojen toimintaedellytysten parantamista. Säännösten kokoaminen yhteen lakiin mahdollistaa nykyistä paremmin rahoitusehtojen yhtenäistämisen ja siten helpottaa käytännön soveltamista ja hallinnointia. Esityksellä pyritään myös säädösmäärän ja eri säädösten vähentämiseen nyky-

sestään sekä hallinnollisten menettelyjen yhdenmukaistamiseen ja yksinkertaistamiseen, mikä osaltaan parantaisi koko rahoitusjärjestelmän toimivuutta.

Esityksen perustelujen mukaan rahoitusehtojen yhtenäistämisen lisäksi esityksen yhtenäistämisenä on niiden muuttaminen nykyiseen toimintaympäristöön paremmin soveltuviksi. Tällaisia muutoksia ovat muun muassa osittainen luopuminen asumisvaatimuksesta sekä tukiedellytysten täyttymisen arviointi yrittäjäkohtaisesti nykyisen perhekohtaisen tarkastelun asemasta. Myös tuen saajien piiriä koskevat säännökset ehdotetaan muutettaviksi niin, että ne ovat yhtenäiset tukimuodosta riippumatta ja siten, että eräät tarpeettomat rajoitukset poistetaan. Esityksen perustelujen mukaan rahoitusehtojen muuttami-

sen tavoitteena on poistaa vanhentuneet säännökset sekä mukauttaa rahoitusehtoja vastaamaan nykyistä paremmin EU:ssa yleisesti omakuttuja rahoitusehtoja. Lähtökohtana on, että tuen saamisen ehtojen kannalta keskeinen tekijä on maaseutuyrityksen kannattavuuden tarkastelu.

Euroopan yhteisöjen komissio antoi 18 päivänä maaliskuuta 1998 ehdotuksen neuvoston asetuksiksi Euroopan ohjaus- ja tukirahastosta (EMOTR) maaseudun kehittämiseen myönnettäväksi tueksi. Ehdotus liittyy komission kesällä 1997 julkistamaan Agenda 2000 -tiedonantoon sisältyvään EY:n rakennerahastotoiminnan ja yhteisen maatalouspolitiikan uudistamiseen. Uudistusten käsittely yhteisössä on kesken. Tarkoituksena on, että uutta lainsäädäntöä sovellettaisiin vuoden 2000 alusta lukien.

Yhteinen maaseudun kehittämisspolitiikka, johon ehdotuksen mukaan sisältyisi maatalouden, metsätalouden ja maaseudun kehittämisen rahoitustoimenpiteet sekä osa kalatalouden kehittämistoimenpiteistä, tulisi kattamaan kaikki unionin maaseutualueet. Samalla maaseudun kehittämistoiminta muuttuisi kokonaan ohjelma- tai suunnitelmaperusteiseksi. Esityksen perusteista ilmenee, että maaseutuelinkeinojen rahoituslain säätäminen mahdollistaisi myös edellä mainitun komission ehdottaman asetuksen myöhemmän täytäntöönpanon. Sen edellyttämät muutokset rahoituslakiin on tarkoitus saattaa eduskunnan käsiteltäväksi sen jälkeen, kun niiden lopullinen sisältö on selvillä.

Yhteisön yhteinen maatalouspolitiikka ja sen alueelliset vaikutukset Suomessa

Edellä on todettu, että hallituksen esityksen tarkoituksena on EU-osarahoitteisten ja kansallisten rahoitusjärjestelmien yhtenäistäminen koaamalla niitä koskevat kansalliset säädökset samaan lakiin. EY:n rakennerahastotoiminnan ja yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen tultua hyväksytyksi uudistuksen edellyttämät muutokset rahoituslakiin saatettaisiin eduskunnan käsiteltäviksi. Ottaen huomioon maamme eri osien ilmastollisissa olosuhteissa vallitsevat erot valiokunta katsoo olevan perusteltua, että maas-

samme on myös eri tukimuotojen määräytymisessä alueellisia eroja. Yhteisön uudistusta silmällä pitäen valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että myös pelkästään yhteisön säännöksistä tai yhteisön kanssa tehdyistä sopimuksista johtuen Suomen nykyinen tukijärjestelmä on alueellisesti erittäin epäyhtenäinen.

Suomen maatalouspolitiikka määräytyy EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) mukaan. Suomen liittymisestä Euroopan unioniin (EU) tehtyyn sopimukseen liittyvässä liittymisasiakirjassa sovittiin rakennetukea koskevista siirtymäajan järjestelyistä. Sen mukaan Suomi voi vuoden 1999 loppuun asti tukea sika- ja kanatalouden investointeja eräin edellytyksin. Siirtymäkauden tuki on tarkoitettu korvaamaan integraatioon kuuluvia sopeutumiskustannuksia. Liittymisasiakirjan pohjalta määriteltiin myös alueet, jotka eroavat niille suunnattavien tukien perusteella. Suomi on jaettu A-, B- ja C-alueeseen.

Yhteiseen maatalouspolitiikkaan perustuen tukea maksetaan monessa eri muodossa. Tärkeimmät niistä ovat ns. CAP-tuet (peltokasvi- ja eläintuet), luonnonhaittakorvaus ja ympäristötuki. Lisäksi maksetaan kansallista tukea, joka koostuu siirtymäkauden ja pohjoisesta tuesta, kasvinviljelyn kansallisesta tuesta sekä eräistä muista tukimuodoista. Koko maassa maksettavia tukia ovat CAP-tuki, ympäristötuki ja siirtymäkauden tuki. Luonnonhaittakorvausta maksetaan B- ja C -tukialueilla ja luonnonhaittakorvausta sekä pohjoista tukea C -tukialueella. Tuen porrastusta varten pohjoisen tuen alue on jaettu viiteen osaan.

Koska Etelä-Suomi on rajattu pohjoisen tuen ulkopuolelle, tukialueilla A ja B maksetaan liittymissopimuksen artiklan 141 perusteella neuvoteltua ns. vakavien vaikeuksien tukea vuodesta 1997 alkaen. Vakavien vaikeuksien (artikla 141) neuvottelutuloksen mukaisesti voidaan A ja B-tukialueilla myöntää vuoteen 2001 asti korotettua investointitukea tuotannon rationalisointiin liittyviin investointeihin.

Edellä esitetystä käy ilmi ne tekijät, joista johtuen nykyisin käytössä olevat tuet muodostavat alueellisesti erittäin epäyhtenäisen järjestel-

män. Lisäksi osa tuista on vain määräaikaisesti voimassa enintään vuoden 2000 loppuun. Valiokunta on lausunnossaan (MmVL 15/1997 vp — E 44/1997 vp — Agenda 2000) suurelle valiokunnalle edellyttänyt, että luonnonolosuhteiden maamme maatalouden kilpailukykyä heikentävä vaikutus kompensoidaan yhteisön varoista maksettavalla pysyvällä tuella. Valiokunta on edellä katsonut olevan perusteltua, että eri tukimuotojen määrätymisessä on maassamme alueellisia eroja. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että Euroopan yhteisön maatalouspolitiikan uudistuessa ja sovittuja erityisjärjestelyjä koskevien määräaikojen päättyessä hallituksen tavoitteena on — edellä lausuttu kuitenkin huomioon ottaen — alueellisesti mahdollisimman yhtenäinen tukijärjestelmä, joka pystyy kompensoimaan luonnonolosuhteiden maamme maatalouden kilpailukykyä heikentävät vaikutukset.

Tuen saamisen yleiset edellytykset

Maaseutuelinkeinojen rahoituslakiehdotuksen 5 §:n 2 momentin mukaan tuen saamisen yleisenä edellytyksenä olisi muun muassa se, että yrityksellä voidaan katsoa olevan edellytykset kannattavaan toimintaan. Nykyisin edellytyksenä olevasta jatkuvan kannattavan toiminnan vaatimuksesta ehdotetaan luovuttavaksi siitä aiheutuneiden soveltamisvaikeuksien vuoksi.

Eesityksen perusteella käy ilmi, että EY:n rakenneasetuksen 5 artikla sisältää säännökset tukikelpoisesta viljelijästä. EY:n rakennetukea saadakseen viljelijän tulee harjoittaa maataloutta päätoimisesti. Päätoimiseen viljelijään voidaan rinnastaa sellainen viljelijä, jonka kokonaistuloista vähintään 50 prosenttia tulee tilalla harjoitettavasta maa- ja metsätaloudesta sekä muusta tilalla harjoitettavasta yritystoiminnasta. Suoraan maataloudesta saatavien tulojen määrän pitää kuitenkin olla vähintään 25 prosenttia viljelijän kokonaistuloista. Lisäksi edellytetään, että hän työskentelee tilalla vähintään 866 tuntia vuodessa. Tällöin ei tilan ulkopuolella tehtyjen työtuntien määrää ole enää tarpeen tarkistaa.

Perustelujen mukaan 5 §:n 4 momentti lähtee siitä, että jos viljelijä täyttää edellä sanotut pää-

toimista tai siihen rinnastettavaa viljelijää koskevat vaatimukset, ei viljelijän tilan ulkopuolelta saamien tulojen muuta tarkastelua ole tarpeen erikseen tehdä. Valtioneuvoston päätöksellä voitaisiin säätää tarkemmin tilan ulkopuolisia tuloja koskevista tulorajoista niissä tapauksissa, joissa viljelijä ei täytä edellä mainittua päätoimisen tai siihen verrattavan viljelijän vaatimusta. Tällöin on tarkoitus noudattaa nykyistä EU:n osarahoitteisten tukien mukaista käytäntöä, jonka mukaan tuki myönnetään tilan omistussuhteista ja tilan hallinnasta riippumatta sille puolisolle, joka viljelee tilaa aktiivisesti ja täyttää tuen myöntämisen edellytykset. Toisen puolison tuloja ei otettaisi huomioon tukea myönnettäessä.

Tukea voidaan myöntää päätoimiselle viljelijälle. Päätoimisuuskäsite täytyy EY:n rakenneasetuksen mukaan määritellä kansallisessa lainsäädännössä. Määritelmän on sisällettävä luonnollisten henkilöiden osalta ainakin edellytys, että viljelijän maatilalta saama tulo muodostaa vähintään 50 prosenttia hänen kokonaistulostaan, ja maatilan ulkopuolinen työaika on vähemmän kuin puolet viljelijän kokonaistyöajasta. Nämä määrittelyt on tarkoitus sisällyttää ehdotetun lain nojalla annettavaan valtioneuvoston päätökseen.

Kysymystä asumisvaatimuksesta tuen saamisen yleisenä ehtona valiokunta käsittelee yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Käynnistystuki

Ehdotettu maaseutuelinkeinojen rahoituslain 10 § sisältäisi muun ohella säännökset, joiden mukaan tukea voitaisiin myöntää nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittamiseen. Käynnistystukea myönnetään asiaa koskevan neuvoston asetuksen (950/1997) 10 artiklan nojalla. Valiokunta toteaa, että artiklan määräykset ovat varsin tiukat. Muun muassa päätoimisuusvaatimus (viljelijän pitäisi saada tuloistaan vähintään puolet tilalta, samoin kuin käyttää vähintään puolet työajastaan tilalla tehtävään työhön) estää tuen myöntämisen monelle sivutoimenaan tilaansa viljelevälle. Samoin määräys, että tukea myönnetään ensimmäiseen tilanpidon aloittamiseen,

rajaa tuen ulkopuolelle monet aiemmin sivutoimenaan maataloutta harjoittaneet. Tilanpidon aloittamista edeltänyt sivutoiminen viljely ei saa muodostaa estettä tuen myöntämiselle.

Valiokunta toteaa, että käynnistystukijärjestelmää on mahdollista muuttaa seuraavan EU:n rakennerahastokauden, joka käsittää vuodet 2000—2006, alusta alkaen. Komissio onkin muuttamassa yhteisön rakennerahastolainsäädäntöä parhaillaan. Nyt käsitellyssä olevan muutosversion mukaan käynnistystuen myöntämisen ehdot olisivat väljemmät kuin nykyisin. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että edellä selostetut epäkohdat poistuvat neuvoston uuden asetuksen myötä. Uuden asetuksen täytäntöönpano edellyttää myös nyt käsiteltävänä olevan maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamista.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki

5 §. Valiokunta toteaa, että hallituksen esitys maaseutuelinkeinojen rahoituslaiksi lähtee siitä, että asumisvaatimusta ei enää kirjattaisi suoraan lainsäädäntöön. Asumisen merkitys nähdään osana maaseutuyrityksen tukikelpoisuuden kokonaisarviointia, jossa on otettava huomioon lakiehdotuksen 5 §. Ehdotetun 5 §:n 2 momentin mukaan tuen myöntämisen eräänä edellytyksenä on, että tukemista voidaan pitää lain tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena. Tarkoituksena on esityksen mukaan siten tukia myönnettäessä edelleen edellyttää, että tuen hakija tai se, joka hänen lukuunsa maaseutuyritystä hoitaa, asuu sellaisella etäisyydellä tilasta, että tila tulee asianmukaisesti hoidetuksi. Tällöin asumisetäisyys saattaa käytännössä vaihdella yrityksen tuotantosuunnasta riippuen.

Se, että asumisvaatimusta ei enää suoraan kirjattaisi lainsäädäntöön, olisi esityksen mukaan pääsääntö. Poikkeuksen tästä muodostaisi luonnonhaittakorvaus (LFA-tuki), jonka osalta lain 11 §:n 2 momentissa nimenomaisesti säädetäisiin, että tuen saajan tulee asua tilalla tai tilan hoidon kannalta tarkoituksenmukaisella etäisyydellä siitä. Asumisvaatimusten tarkempi määrit-

tely jäisi tässäkin tapauksessa soveltamiskäytännön varaan. Alemmanasteisia säännöksiä ei sen sijaan annettaisi. Asumisvaatimuksen määrittely esimerkiksi valtioneuvoston päätöksin ei ole enää mahdollista, koska hallitusmuodon 7 §:n 1 momentin huomioon ottaen asumisvaatimusta voidaan säännellä vain laintasoisin normein.

Valiokunta toteaa, että asiantuntijalausunnoissa on yleisesti kiinnitetty huomiota asumisvaatimuksen poistamiseen tuen myöntämisen yleisistä edellytyksistä. Suurin osa lausunnonantajista on pitänyt vaatimuksen poistamista perusteltuna, mutta on myös painotettu sitä, että asumisvaatimus tukee maaseudun asuttuna säilymistä. Toisaalta on kiinnitetty huomiota siihen, että luonnonhaittakorvauksen osalta asumisvaatimus on esityksessä ehdotettu säilytettäväksi ja säänneltäväksi nykyisestä poiketen lain tasolla, minkä lisäksi ehdotuksen on tältä osin katsottu tosiasiallisesti kiristävän sääntelyä nykyisestä ja heikentävän maaseutuyrittäjien mahdollisuuksia hyödyntää lakiehdotuksen nykyistä väljemmiksi tarkoitettuja tuen myöntämisen edellytyksiä.

Toisaalta on korostettu asumisetäisyyden ja eläinten hoidon välistä yhteyttä. Valiokunta toteaa, että eläinsuojelun näkökulmasta kaikkein olennaisinta on se, että eläinsuojelulain vaatimukset tulevat kaikissa olosuhteissa täytetyiksi. Näiden vaatimusten täyttyminen riippuu siitä, millä tavoin ja kuinka huolellisesti järjestetään eläinten hoito ja muu seuranta. Maaseutuelinkeinoharjoittajan on noudatettava aina eläinsuojelulain säännöksiä riippumatta siitä, onko hän tuen saaja vai ei. Hänen on asuttava maaseutuyrityksen sijaintipaikalla tai sellaisella etäisyydellä siitä, että eläimet tulevat asianmukaisesti hoidetuiksi ja eläinsuojelulliset näkökohdat huomioon otetuiksi.

Edellä on todettu, että tuen myöntämisen eräänä edellytyksenä 5 §:n 2 momentin mukaan on, että tukemista voidaan pitää lain tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena. Valiokunta ehdottaa muun muassa eläinten asianmukaisen hoidon korostamiseksi kyseistä säännöstä selkeytettäväksi. Siten momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta, jonka mukaan tuke-

misen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa on 10 §:n 1 momentin 1—4 kohdissa ja 4 luvussa tarkoitettujen tukien sekä 11 §:ssä tarkoitettujen luonnonhaittakorvauksen osalta edellytettävä sitä, että tuen saaja asuu maaseutuyrityksen sijaintipaikalla tai sellaisella etäisyydellä, että yritys tulee asianmukaisesti hoidetuksi huomioon ottaen muun muassa eläinsuojelulain (247/1996) säännökset. Kun tämä lisäys tehdään, voidaan luonnonhaittakorvausta koskevasta 11 §:stä poistaa erillinen asumisvaatimusmaininta tarpeettomana.

8 §. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarkoituksena on ollut 1 momentissa säätää, että maa- ja metsätalousministeriö toimii rahastovastuuministerinä riippumatta siitä, saako maa- ja metsätalousministeriö varat EY:ltä valtiolle osoitettuna vai välitettäväksi edelleen muille toimijoille. Valiokunta ehdottaa momentin sanamuotoa tältä osin teknisluonteisesti täsmennettäväksi.

Eduskunnalle on erikseen annettu hallituksen esitys maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain 31 §:n muuttamisesta (HE 135/1998 vp). Esityksessä on Euroopan maatalouden ohjauksen ja tukirahastosta saatavien rahoitusosuuksien tulouttamista koskevia säännöksiä ehdotettu muutettaviksi siten, että maatilatalouden kehittämisrahastosta myönnettävän tuen yhteisöosuus tuloutettaisiin talousarvion sijasta maatilatalouden kehittämisrahastoon. Valiokunta ehdottaa, että vastaava muutos tehdään myös tähän lakiehdotukseen (pykälän 3 momentti).

11 §. Viitaten 5 §:n kohdalla esitettyyn valiokunta ehdottaa, että 2 momentista poistetaan sen ensimmäinen virke.

16 §. Valiokunta ehdottaa 1 momentin säännöstä teknisluonteisesti selkeytettäväksi.

29 §. Eduskunnalle on erikseen annettu maaseutuelinkeinolain 28 §:n muuttamisesta koskeva hallituksen esitys (HE 136/1998 vp), johon sisältyi korkotukilainojen korkotuen alentamista koskeva muutosehdotus. Muutos koski korkotuen

alentamista viidestä prosenttiyksiköstä neljään prosenttiyksikköön. Valiokunta ehdottaa vastaavan muutoksen tekemistä 2 momenttiin.

Valiokunta ehdottaa myös 2 momentin neljännen virkkeen, joka koskee muiden lakien mukaisia velkajärjestelyjä, erottamista omaksi 3 momentiksi. Tällöin voidaan siirtymäsäännöksiin (72 §:n 3 momentti) ottaa maininta siitä, että kyseistä säädöstä sovelletaan myös aikaisemman lainsäädännön mukaisiin lainoihin. Muutoksen johdosta esityksessä ehdotettu pykälän 3 momentti siirtyy 4 momentiksi.

30 §. Hallintolainkäyttölain (586/1996) 31 §:n mukaan päätöstä, johon saa hakea lupaa valittamalla, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saavuttanut lainvoiman. Päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön lain voimaa vailla olevana muun muassa silloin, kun laissa tai asetuksessa niin säädetään. Valiokunta katsoo, että tällainen poikkeussäännös hallintolainkäyttölain yleisestä pääsäännöstä tulisi ottaa lakiin lainapäätösten osalta. Lainapäätös sopii luonteeltaan hyvin täytäntöönpantavaksi jo ennen sen lainvoimaisuutta, koska päätöksestä voi valittaa ainoastaan tuen hakija, eikä päätös voi valituksen johdosta muuttua lainan määrän tai ehtojen suhteen valittajan kannalta epäedullisempaan suuntaan. Säännös yksinkertaistaisi ja nopeuttaisi tukimenettelyä ottaen huomioon myös sen, ettei luottolaitoksen tällöin tarvitsisi pyytää lainapäätöksestä lainvoimaisuustodistusta ennen lainan nostamista. Valiokunta ehdottaa tämän säännöksen lisäämistä pykälään uutena 3 momenttina.

31 §. Valiokunta toteaa, että 1 momenttiin sisältyvä viittaus 3 §:n 1 momentin 6 kohtaan on virheellinen. Valiokunta ehdottaa sen korjaamista viittaukseksi 3 §:n 1 momentin 8 kohtaan.

46 §. Esityksessä ehdotetun 3 momentin 9 kohdan mukaan tuen tai valtionlainan maksaminen voidaan lakkauttaa ja ne voidaan määrätä osaksi tai kokonaan takaisin maksettaviksi, jos vakuuden arvo on hakijasta riippumattomasta syystä siinä määrin alentunut, että lainasta maksamatta olevan pääoman periminen vaarantuu. Valiokunnan saamasta selvityksestä on käynyt ilmi,

että tarkoituksena on esitystä laadittaessa ollut, että tukea ei voitaisi vakuusarvon alenemisen johdosta lakkauttaa, irtisanoa ja periä takaisin silloin, kun arvon aleneminen johtuu hakijasta riippumattomista syistä, kuten vakuusarvojen yleisestä alenemisestä. Valiokunta ehdottaa kohdan muuttamista siten, että se vastaa tätä tavoitetta.

Lisäksi valiokunta ehdottaa pykälään tehtäväksi eräitä teknisiä tarkennuksia.

48 §. Valiokunta ehdottaa 1 momenttiin tehtäväksi teknisen tarkennuksen.

Valiokunta toteaa myös, että saadun selvityksen mukaan tarkoituksena on ollut, että pinta-ala- ja kotieläinperusteisen tuen ja metsätaloustuen takaisinperiminen saataisiin, kuten nykyisinkin, toimittaa siinä järjestyksessä kuin verojen ulosotosta säädetään, toisin sanoen jo lainvoimaa vailla olevan päätöksen perusteella. Tämä on perusteltua tuen myöntämis- ja takaisinperimisjärjestelmän joustavuuden kannalta, eikä se toisaalta vaaranna tuen saajan oikeusturvaa, koska hänellä on mahdollisuus hakea muutosta päätökseen. Sääntelyn selkeyttämiseksi valiokunta ehdottaa, että kyseisten päätösten välitön täytäntöönpanokelpoisuus kirjoitettaisiin suoraan lakiin (uusi 2 momentti).

64 §. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maaseutuyritysten rahoitustukea koskevan valtioneuvoston päätösluonnoksen valmistelun yhteydessä on havaittu tarpeelliseksi täydentää tai täsmentää lakiehdotukseen sisältyviä valtuutussäännöksiä eräiltä osin. Ehdotettuun 1 momenttiin valiokunta ehdottaa tämän mukaisesti lisättäväksi valtuutukset antaa valtioneuvoston päätöksellä lakia tarkempia säännöksiä tuen hakemisesta, myöntämisestä ja maksamisesta sekä tuen takaisinperimiseen liittyvästä menettelystä sekä eräistä menettelyllisistä aikaisemman lainsäädännön soveltamiseen liittyvistä kysymyksistä. Viimeksi mainitun valtuutussäännöksen osalta valiokunta viittaa myös edellä 29 §:n kohdalla esitettyyn.

Pykälän 2 momenttiin sisältyvää velkajärjestelyä koskevaa valtuutussäännöstä valiokunta

ehdottaa muutettavaksi vastaamaan valtioneuvoston päätöksen valmistelun yhteydessä todettua tarvetta. Selvityksestä on myös käynyt ilmi, että neuvontajärjestöjen osuudesta velkajärjestelyssä ei ole tarpeen antaa määräyksiä millään normitasolla, minkä vuoksi valiokunta ehdottaa asiaa koskevan maininnan poistamista.

65 §. Hallituksen esityksessä maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain 31 §:n muuttamisesta (HE 135/1998 vp) on ehdotettu, että maatilatalouden kehittämISRahaston varoja voitaisiin erityisestä syystä käyttää myös ns. osarahoitteiseen hankerahoitukseen vesivarahankkeita lukuun ottamatta. Valiokunta ehdottaa vastaavan muutoksen tekemistä 1 momentin säännöksiin.

71 §. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää tarpeellisena, että kyseisen lakiehdotuksen rahaliikettä koskevia säännöksiä sovelletaan myös aikaisemman lainsäädännön nojalla myönnettyihin lainoihin. Asiaa koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi uuteen 2 momenttiin. Ehdotetun muutoksen johdosta myös pykälän otsikkoa ehdotetaan täsmennettäväksi.

72 §. Valiokunta toteaa, että ehdotetussa 1 momentissa on virheellisesti mainittu myös maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettu laki, vaikka kyseisen lain nojalla ei myönnetä lainkaan lainoja, joiden järjestelyä säännösehdotus koskee. Valiokunta ehdottaa virheellisen maininnan poistamista.

Valiokunta toteaa myös, että maatilatalouden kohdennettujen vakauttamislainojen korkotuki on budjettiperusteista, eikä sitä koskevaa valtioneuvoston päätöstä ole annettu ehdotetussa 1 momentissa mainitun lainsäädännön tai sitä seuraavan lainsäädännön nojalla eikä sitä ole myöskään annettu ennen säännöksessä lueteltuja säädöksiä. Toisaalta myös maaseutuelinkeinonlain säätämisen jälkeen annettujen säädösten nojalla myönnettyjen korkotukilainojen osalta tulisi voida soveltaa tämän lakiehdotuksen 6 luvun säännöksiä. Jos kyseisten korkotukilainojen korkotuki jatkuisi, tai ennen tämän lain voimaantuloa myönnettäisiin korkotukilainoja, joi-

ta olisi tarpeen myöhemmin järjestellä, ne eivät esityksessä ehdotetun sanamuodon mukaan kuuluisi velkajärjestelyn piiriin, vaikka ne on tarkoitettu siihen kuuluviksi. Valiokunta ehdottaakin, että momenttia muutetaan mainituilta osin.

Viitaten 29 §:n kohdalla todettuun valiokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi uuden 3 momentin, jonka mukaan lain 29 §:n 3 momentin säännöksiä sovellettaisiin myös 1 momentissa mainittujen lakien mukaisiin lainoihin.

1.

Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki

1 luku

Yleiset säännökset

1—4 §
(Kuten HE)

5 §

Tuen saamisen yleiset edellytykset

(1 mom. kuten HE)

Tukea voidaan myöntää sellaiselle maaseutuyritykselle, jolla katsotaan olevan edellytykset kannattavaan toimintaan ja joka edistää maaseutuelinkeinojen toimintaedellytyksiä ja jonka tukemista voidaan pitää tämän lain tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena. *Tukemisen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa on 10 §:n 1 momentin 1—4 kohdissa ja 4 luvussa tarkoitettujen tukien sekä 11 §:ssä tarkoitettun luonnonhaittakorvauksen osalta edellytettävä sitä, että tuen saaja asuu maaseutuyrityksen sijaintipaikalla tai sellaisella etäisyydellä siitä, että yritys tulee asianmukaisesti hoidetuksi huomioon ottaen muun muassa eläinsuojelulain (247/1996) säännökset.*

(3—5 mom. kuten HE)

6 ja 7 §
(Kuten HE)

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 2. - 15. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

8 §

Euroopan yhteisön rahoitus

Maa- ja metsätalousministeriö toimii Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston varoista myönnettävien varojen hallinnoinnista vastaavana ministerinä (rahastovastuuministeriö) ja antaa varoja myös muiden ministeriöiden *hallinnonaloille* rahaston rahoittamien ohjelmien täytäntöönpanoa varten riippumatta siitä, myönnetäänkö varat *edellä mainitusta rahastosta* valtiolle *vai* valtion edelleen välitettäväksi. Maa- ja metsätalousministeriö huolehtii myös yhteisön maksuosuuden hakemisesta, varojen valtion talousarvioon tai maatilatalouden kehittämisrahastoon tulouttamisesta sekä varojen muusta tilinpidosta ja varojen tilittämisestä komissiolle. Samoin maa- ja metsätalousministeriölle kuuluu tarvittavien selvitysten antaminen sekä edustaminen Euroopan yhteisön toimielimissä tässä laissa tarkoitettuja asioita käsiteltäessä.

(2 mom. kuten HE)

Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahastosta tämän lain mukaiseen tukeen myönnettävät varat tuloutetaan pääsääntöisesti valtion *talousarvion kautta valtiovarastoon. Varat, jotka muutoin tulisi tulouttaa valtion talousarvion kautta valtiovarastoon, voidaan tulouttaa maatilatalouden kehittämisrahastoon, jos ne saadaan 13 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettun, maatilatalouden kehittämisrahastosta myönne-*

tyn tuen perusteella . Rahaston ohjausosastosta 10 §:ssä tarkoitettuihin tukiin saatavat varat tuloutetaan maatilatalouden kehittämisrahastoon, jollei kysymys ole korkotukilainan korkotukena myönnettävästä tuesta.

2 luku

EU-osarahoitteiset tuet

9 ja 10 §
(Kuten HE)

11 §

Luonnonhaittakorvaus, ympäristötuki ja metsätaloustoimenpiteiden tukeminen

(1 mom. kuten HE)

(Poist.) Luonnonhaittakorvauksen enimmäismääristä ja muista yleisistä ehdoista päättää valtioneuvosto, ympäristöasioiden osalta kuitenkin kuultuaan ensin ympäristöministeriötä.

(3 ja 4 mom. kuten HE)

12 §
(Kuten HE)

3 luku

Maaseudun kehittämiseen tarkoitettujen ohjelmaperusteiset ja muut tuet

13—15 §
(Kuten HE)

4 luku

Kansalliset rahoitustuet

16 §

Maaseutuyritysten investointien tukeminen

Maaseutuyritysten tuotannollisiin investointeihin ja tuotantotoiminnan edellyttämiin ympäristön- ja työsuojelullisiin investointeihin voi-

daan myöntää tukea siten kuin EY:n rakenneasetuksen 12 artiklassa säädetään, ja muutoin sikäli kuin Euroopan yhteisön lainsäädännössä jäsenvaltion oikeutta tuen myöntämiseen ei ole *(poist.)* rajoitettu.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

17—22 §
(Kuten HE)

5 luku

Rahoitusjärjestelmät

23—28 §
(Kuten HE)

29 §

Korkotukilainojen korko

(1 mom. kuten HE)

Lainasta maksettavan korkotuen suuruus on *neljä* prosenttiyksikköä. Lainansaajan on kuitenkin maksettava lainasta vähintään kahden prosentin vuotuista korkoa. Korkotukea maksetaan myös yrityssaneerausta ja yksityishenkilön velkajärjestelyä koskevan hakemuksen vireillä ollessa. *(Poist.)* Korkotukea ei makseta niiden lisäkustannusten osalta, jotka aiheutuvat ulkomaan valuutan määräisen luoton valuuttakurssien muutoksesta.

Yrityssaneerauksessa, yksityishenkilön velkajärjestelyssä, vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä ja niihin rinnastettavassa järjestelyssä vahvistettu lainansaajan maksaman koron alentaminen ei vaikuta korkotuen määrään. (Uusi)

(4 mom. kuten HE:n 3 mom.)

30 §

Lainoitusta koskevia yleisiä säännöksiä

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Lainan saa nostaa, vaikka tuen myöntäneen viranomaisen päätös ei olisikaan vielä lainvoimainen. Jos tuen määrä tai tukiehdot päätöksensä tehdyn valituksen johdosta muuttuvat, on lai-

nan määrää ja ehtoja muutettava vastaamaan valitukseen annetun päätöksen ehtoja. Luottolaitos ei kuitenkaan ole velvollinen muuttamaan lainamäärää sitä määrää suuremmaksi, jota se on tukea haettaessa puoltanut. Korkotukilainan ehtoja ei saa tehdyn valituksen johdosta vastoin luottolaitoksen suostumusta muuttaa. (Uusi)

31 §

Valtionlainojen ja korkotukilainojen rahaliike

Edellä 3 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettu keskusrahalaitys:

(1—4 kohta kuten HE)

(2 ja 3 mom. kuten HE)

32—35 §
(Kuten HE)

6 luku

Velkajärjestelyt

36—40 §
(Kuten HE)

7 luku

Erinäiset säännökset

41—45 §
(Kuten HE)

46 §

Tuen ja valtionlainan takaisinperiminen tuen saajalta

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Tuen tai valtionlainan maksaminen voidaan lakkauttaa 1 momentissa säädetyn lisäksi ja ne voidaan määrätä osaksi tai kokonaan *heti* takaisin maksettavaksi, jos:

(1—8 kohta kuten HE)

9) vakuuden arvo on (*poist.*) siinä määrin alentunut, että lainasta maksamatta olevan pää-

oman periminen vaarantuu ja arvon aleneminen johtuu tuen saajasta ;

(10—12 kohta kuten HE)

(4 mom. kuten HE)

Luottolaitos voi irtisanoa korkotukilainan heti takaisinmaksettavaksi, jos korkotuki on 1 momentissa mainituilla perusteilla päätetty lakkauttaa. Luottolaitoksen tulee irtisanoa valtionlaina, kun työvoima- ja elinkeinokeskus on lainvoimaisesti määrännyt lainan irtisanottavaksi. Luottolaitos voi irtisanoa sekä valtionlainan että korkotukilainan, jos 3 momentin 9—11 kohdassa mainitut edellytykset ovat olemassa.

(6 mom. kuten HE)

47 §
(Kuten HE)

48 §

Pinta-ala- ja kotieläinperusteisen tuen sekä metsätaloustuen takaisinperiminen

Edellä 11 §:n 1 momentissa tarkoitettun, muuhun kuin varsinaiseen metsitystoimenpiteeseen tai muuhun metsätaloustoimenpiteeseen myönnetyn tuen lakkauttamisen ja takaisinperinnän osalta on noudatettava, mitä neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3508/92 ja sen nojalla annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 3887/92 säädetään väärin perustein myönnetystä hehtaari- tai kotieläinperusteisesta tuesta. Tuki voidaan lakkauttaa tai maksettu tuki periä takaisin myös maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain 7 §:n nojalla. Mainittua *menettelyä* sovelletaan lisäksi pellonmetsitykseen liittyvään metsityksenhoitopalkkioon ja tulonmenetykskorvaukseen.

Takaisinperintää koskeva päätös voidaan panna ulosottoihin täytäntöön ennen päätöksen lainvoimaa siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa (367/1961) säädetään. (Uusi)

49—63 §
(Kuten HE)

64 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvosto voi tarvittaessa antaa tätä lakia tarkemmat säännökset Euroopan yhteisön asetuksissa jäsenvaltion päätettäväksi jätetyistä seikoista. *Valtioneuvosto voi lisäksi antaa tuen hakemista, myöntämistä ja maksamista sekä tuen takaisinperimiseen liittyvää menettelyä koskevia määräyksiä. Valtioneuvosto voi lisäksi antaa menettelyllisiä määräyksiä tuen saajan 27 ja 32 §:ssä tarkoitetun maksukyvyttömyyden ja lopullisen menetyksen toteamasta, 27 ja 71 §:ssä tarkoitetun hyvityksen maksuajankohtaa, maksamista ja takaisinperimistä sekä velkakirjajärjestelyä koskevien säännösten soveltamisesta aikaisemman lainsäädännön nojalla myönnettyihin lainoihin.*

Maa- ja metsätalousministeriö antaa lakia ja valtioneuvoston päätöstä tarkemmat määräykset tarvittavien maksuvalmius-, kannattavuus- ja muiden laskelmien, maaseutuyritysten kehittämissuunnitelmien sekä velkajärjestelysopimusten laatimistavasta. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa niin ikään kauppa- ja velkakirjakaavat, hakemus-, sopimus- ja päätöskaavat sekä määrää hakijan omakustannusosuuden velkajärjestelysuunnitelmasta ja antaa tarkemmat määräykset kustannusten korvaamiseen liittyvistä menettelytavoista .

(3 mom. kuten HE)

65 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttö

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan sen lisäksi, mitä niiden käyttämisestä on edellä säädetty, käyttää:

(1—4 kohta kuten HE)

5) erityisestä syystä tämän lain 13 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuihin Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston osarahoitamiin avustuksiin 15 §:ssä tarkoitettuja hankkeita lukuunottamatta; (Uusi)

(6 ja 7 kohta kuten HE:n 5 ja 6 kohta)

(2 ja 3 mom. kuten HE)

66 §
(Kuten HE)

8 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset67—70 §
(Kuten HE)

71 §

Aikaisemman lainsäädännön mukaisten lainojen valtionvastuu ja rahaliike

(1 mom. kuten HE)

Tämän lain 31 §:ää sovelletaan myös aikaisemman lainsäädännön nojalla myönnettyihin lainoihin. (Uusi)

72 §

Aikaisemman lainsäädännön mukaisten lainojen ja valtion myyntihintasaamisten velkajärjestely

Tämän lain 6 luvussa tarkoitettu vapaaehtoinen velkajärjestely voidaan suorittaa myös maaseutuelinkeinolain, maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain, (poist.) maatilalain (188/1977), maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain (1031/1986), ja muun niitä edeltävän (poist.) lainsäädännön tai maaseutuelinkeinolain säätämisen jälkeen valtioneuvoston päätösten nojalla maatalouteen, puutarhatalouteen ja maaseudun pienimuotoiseen yritystoimintaan myönnettyjen valtionlainojen ja korkotukilainojen sekä edellä mainitun lainsäädännön mukaisen valtion myyntihintasaamisten osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä edellä 6 luvussa säädetään.

(2 mom. kuten HE)

Tämän lain 29 §:n 3 momenttia sovelletaan myös 1 momentissa mainittujen lakien mukaisiin lainoihin. (Uusi)

MmVM 15/1998 vp — HE 60/1998 vp

73—76 §
(Kuten HE)

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Timo Kalli /kesk	Marjaana Koskinen /sd
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Esa Lahtela /sd
jäs.	Raimo Holopainen /sd	Raimo Mähönen /sd
	Mikko Immonen /vas	Tero Mölsä /kesk
	Seppo Kanerva /kok	Tuija Nurmi /kok
	Tapio Karjalainen /sd	Tauno Pehkonen /skl
	Annikki Koistinen /kesk	Erkki Pulliainen /vihr
	Armas Komi /kesk	Ola Rosendahl /r.
	Jari Koskinen /kok	

VASTALAUSE

Perustelut

Hallituksen esityksessä on keskeistä maatalouden päätoimisuuden määrittely sekä maatalous- ja maaseutupoliittisesti keskeisten periaatteiden linjaus tilalla asumisen merkityksestä maatalouspolitiikan tukijärjestelmien suhteen. Valtiovarainvaliokunta antamassaan lausunnossa maa- ja metsätalousvaliokunnalle toi perustellusti esille Suomen muista EU-maista poikkeavan aluerakenteen ja harvan maaseutuasukituksen erityispiirteet. Tämän vuoksi keskeisenä päämääränä korostuu vähimmäisasutuksen ylläpitäminen epäsuotuisilla alueilla. Maaseudun harvan rakenteen turvaamiseksi on keskeistä selkärankaa maaseudun erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen kotieläintuotannon edellytysten osalta vaalittava. Riittävä asutus turvaa myöskin palvelujen, kuten postin, kauppojen sekä terveydenhoitopalvelujen säilymisen alueella. Näin ollen maaseutuyrittäjien sijoittumismahdollisuuksien väljentäminen muodostaa Suomen olosuhteissa maaseudun asuttuna säilymiselle selkeän uhan. On myös selvästi voitu todeta, että tilalla asuminen varmistaa ja luo mahdollisimman hyvät edellytykset myös eläintensuojelutavoitteiden parhaalle mahdolliselle toteuttamiselle. Laadukkaat ja eettiset vaatimukset täyttävän maatalouden varmistaminen myös tilalla asumisvaatimuksen korostamisella on erityisen tärkeä tapa varmistaa maaseudun selviytymisedellytykset. On myös todennäköistä kuten valtiovarainvaliokunta toteaa, että asumisvaatimuksen poistuminen eräillä alueilla edistää maaseudun autioitumiskehitystä. On kuvaavaa maa- ja metsätalousvaliokunnan Suomen Keskustan, Kansallisen Kokoomuksen, Suomen Kristillisen Liiton ja Ruotsalaisen Kansanpuolueen edustajien käyttäytymiselle, että äänin 9—8 nämä edellä olevat valtiovarainvaliokunnan lausuntoon liittyvät viittaukset estettiin tulemasta maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä kuvatuiksi.

Agenda 2000-käsittelyn lähetessä on nyt otettavilla johtopäätöksillä Suomen olosuhteista ja

nimenomaan päätoimisten tiloillaan asuvien maataloustuottajien erityisaseman huomioon ottamisesta suuri periaatteellinen ja maatalouspoliittinen merkitys. Maa- ja metsätalousvaliokunnan edellä mainittu enemmistö on äänin 9—8 esittänyt selkeän linjauksen siitä, että investointituissa ja yleensä maatalouspolitiikassa tulee erityisesti porrastaa tukia suhteessa enemmän niille, joiden ajallinen sidonnaisuus maaseutuyrityksen hoitamiseen on suurempi kuin niille, joita maaseutuyrityksen hoitaminen ei sido vastavasti. Myös esittämämme sidonnaisuuden arviointi nimenomaan siitä lähtien, että tuen saajan asunto on maaseutuyrityksen yhteydessä, olisi selkeästi vastannut Suomen maatalouspolitiikan sosiaalisesti oikeudenmukaisen kehittämisen vaatimuksia sekä EY:n rakenneasetuksen 5 artiklan 5 kohdan mukaista vaatimusta määritellä päätoiminen viljelijä myös kansallisesti.

Samalla tavalla kuin eräät tukipalkkiot on kytketty tuottajain tiettyjen velvoitteiden täyttämiseen tulee eläinsuojelusäädösten noudattaminen asettaa eläinperusteisten tukien ehdoksi ja näin ollen eläinsuojelusäädösten noudattamatta jättäminen olisi perusteena tuen takaisin perimiselle. Eläinsuojeluvalvojat ovat esittäneet huolestumisensa siitä, että muun muassa EU:n eläin-kohtaiset tuet ja eläinperusteinen LFA- ja ympäristötuki ovat lisänneet eläinsuojelun tarvetta, koska tukien myöntämiskriteerinä on eläinten lukumäärä, ja pieniinkin varustetasoltaan aliarvoisiin tiloihin saatetaan ahtaa suuri eläinmäärä. Samanaikaisesti saadaan usein muutakin eläin-kohtaista tukea, esimerkiksi CAP-, LFA- ja eläinperusteista ympäristötukea.

Tällä hetkellä yhteyttä tuotantoeläinten asianmukaisen hoidon ja niistä saatavien tukipalkkioiden välillä ei ole. TE-keskusten virkamiehet, jotka valvovat muun muassa tukien saantia eivät ole yleensä puuttuneet eläinten pitoon, joten eläinsuojelupykälän liittäminen tukien takaisinperintään on tältäkin kannalta perusteltua.

Kotieläinten pidon eettiset kysymykset ovat nousseet esille muun muassa Amsterdamin sopimuksen yhteydessä ja eläinsuojelusäädösten noudattaminen ja myös eläinten hyvinvointia koskevien vähimmäisvaatimusten noudattamista on esitetty tuen myöntämisen edellytykseksi komission ehdotuksessa neuvoston asetukseksi Euroopan ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen, joka on osa Agenda 2000-kokonaisuutta. Agenda 2000 aiheuttaa tarkistustarpeita hallituksen esitykseen, joten olisi ollut tähänkin viitaten perusteltua liittää eläinperusteisen LFA-tuen takaisinperintään eläinsuojeluvaatimus.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2. - 15. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi lakiehdotuksen 5 ja 48 § hyväksytään muutettuna seuraavasti:

5 §

Tuen saamisen yleiset edellytykset

(1 mom. kuten MmVM)

Tukea voidaan myöntää sellaiselle maaseutuyritykselle, jolla katsotaan olevan edellytykset kannattavaan toimintaan ja joka edistää maaseutuelinkeinojen toimintaedellytyksiä ja jonka tukemista voidaan pitää tämän lain tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena. Tukemisen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa on

10 §:n 1 momentin 1—4 kohdissa ja 4 luvussa tarkoitettujen tukien sekä 11 §:ssä tarkoitettun luonnonhaittakorvauksen osalta edellytettävä sitä, että tuen saaja asuu maaseutuyrityksen sijaintipaikalla tai sellaisella etäisyydellä siitä, että yritys tulee asianmukaisesti hoidetuksi huomioon ottaen muun muassa eläinsuojelulain (247/1996) säännökset. *Maaseutuyrityksen hoidon vaatiman sidonnaisuuden asteeseen tulee näkyä maksettavissa investointituissa siten, että tuen määrä on suhteessa suurempi niille tuen saajille, joiden ajallinen sidonnaisuus maaseutuyrityksen hoitamiseen on suurempi kuin niille, joita maaseutuyrityksen hoitaminen ei ajallisesti sido vastaavasti. Erityistä huomiota sidonnaisuutta arvioitaessa kiinnitetään siihen, sijaitseeko tuen saajan asunto maaseutuyrityksen yhteydessä ja onko tuen saajan väestörekisteriin merkitty kotipaikka maaseutuyrityksen sijaintikunnassa.*

(3—5 mom. kuten MmVM)

48 §

Pinta-ala- ja kotieläinperusteisen tuen sekä metsätaloustuen takaisinperiminen

(1 ja 2 mom. kuten MmVM)

Edellä 11 §:n 2 momentissa tarkoitettu eläinperusteinen luonnonhaittakorvaus voidaan kokonaan tai osittain periä takaisin ja tuen maksaminen keskeyttää, mikäli tuen saajan on todettu lainvoimaisella päätöksellä syyllistyneen rikoslain (19.12.1889) 17 luvun 14 §:ssä mainittuun eläinsuojelurikokseen, 15 §:ssä mainittuun lievään eläinsuojelurikokseen tai jos tuen saajalle on tuomittu tai määrätty rikoslain 17 luvun 23 §:n mukainen eläintenpitokielto. (Uusi)

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1998

Kari Rajamäki /sd
Raimo Holopainen /sd
Mikko Immonen /vas
Tapio Karjalainen /sd

Marjaana Koskinen /sd
Esa Lahtela /sd
Raimo Mähönen /sd
Erkki Pulliainen /vihr